

Максим ПАНАСЮК

здобувач освітньо-професійної програми

«Фінансова грамотність», ЗУНУ

Науковий керівник –к.е.н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Ірина ДЕМКІВ

ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Історія еволюції менеджменту як науки та практичного інструменту організації тісно пов'язана з розвитком підходів до ухвалення та оцінювання управлінських рішень. Будь-яка організація функціонує як відкрита система, що перебуває під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. Ефективність та якість управлінських рішень є ключовим фактором, який забезпечує конкурентоспроможність підприємства, його стійкість і досягнення високих результатів у динамічних умовах середовища.

Процес ухвалення рішень виступає основою реалізації як стратегічних, так і оперативних цілей організації. Роль суб'єктів управління можуть виконувати керівники підрозділів, менеджери чи колегіальні органи, що мають повноваження для вибору альтернатив у межах своїх компетенцій. Їхня мета – забезпечити ефективність управлінських і виробничих процесів та досягти поставлених цілей підприємства. Зростання вартості помилок у сучасних складних умовах господарювання вимагає поглиблення теоретичних основ вирішення організаційних завдань, зокрема щодо підвищення якості управлінських рішень.

Управлінське рішення є результатом діяльності суб'єктів управління, що включає виконання ними низки ключових функцій. Основними серед них є збір і аналіз даних про внутрішнє та зовнішнє середовище організації, її переваги та недоліки, потенційні загрози та можливості для розвитку тощо. Рішення є фундаментальним продуктом управлінської праці, що визначає її зміст. Якість ухвалених рішень у стратегічному контексті впливає на здатність підприємства досягати цілей, а в операційному аспекті

– на його ефективну й беззбиткову діяльність. Відтак загальний принцип прийняття управлінських рішень полягає в їх спрямованості на досягнення цілей організації. Управлінські рішення відіграють ключову роль у процесі управління, виступаючи центральним елементом, навколо якого формуються бізнес-процеси.

Процес прийняття управлінських рішень традиційно супроводжується численними обмеженнями, обумовленими структурою організації та доступністю інформації для менеджерів. Ці обмеження проявляються на кожному етапі ухвалення рішення.

Управлінське рішення розглядається як процес, що включає три основні стадії: підготовку, ухвалення та реалізацію. Аналіз практики управління підприємствами, демонструє, що процес прийняття рішень може набувати різних форм залежно від галузі, історичних і управлінських традицій, корпоративної культури тощо. Водночас існують універсальні принципи, які можуть бути застосовані до процесу прийняття управлінських рішень у будь-якій організації.

На етапі підготовки управлінського рішення здійснюється аналіз ситуації, що передбачає пошук, збір і обробку даних, а також ідентифікацію та формулювання проблеми, яку необхідно вирішити. На етапі прийняття рішення проводиться розробка та оцінка можливих варіантів дій, визначення критеріїв, а також вибір і затвердження оптимального рішення. Етап реалізації охоплює конкретизацію рішення, доведення його до виконавців, контроль його виконання, оцінку досягнутих результатів і регулятивні заходи, які можуть передбачати запуск нового циклу прийняття рішень.

Ці універсальні компоненти процесу ухвалення управлінських рішень, властиві природі та сутності управлінської діяльності, породжують три основні проблеми: раціональності, альтернатив і конфлікту.

Проблема раціональності пов'язана із суб'єктивністю процесу прийняття рішень. Незалежно від методу – інтуїтивного чи технічно

обґрунтованого – ухвалення рішень завжди стикається з обмеженням раціональності через біологічні, когнітивні та поведінкові фактори. Аналогічно виникає проблема альтернатив, яка полягає у формуванні набору рішень і виборі найкращого варіанта, що також визначається індивідуальними характеристиками суб'єкта. Проблема конфлікту виникає через взаємодію суб'єкта ухвалення рішень із виконавцями, суперечність інтересів підприємства, керівників, персоналу та стейкхолдерів у середовищі діяльності організації.

Усі ці проблеми разом створюють ще одну ключову проблему – обмеженість ресурсів, насамперед часу, а також фінансових, матеріальних та кадрових, які необхідні на кожному етапі. Ступінь вирішення цих питань залежить від управлінських компетенцій і визначає якість і результативність прийнятих управлінських рішень.

Враховуючи вище зазначене, вважаємо, що управлінське рішення має соціально-економічний характер, оскільки нерозривно пов'язане з людською діяльністю, яка передбачає управління іншими людьми із застосуванням знань, умінь, навичок і здібностей. Ефективність керуючої системи забезпечується лише за умов наявності чіткої структури механізму управління, який здатний здійснювати дієвий вплив на взаємовідносини між суб'єктами й об'єктами управління.

Список використаних джерел

1. Августин Р., Галюлько Ю. Теоретико-методичні засади управління соціальною відповідальністю суб'єкта сфери споживчих послуг. *Development Service Industry Management*. 2024. (1). 173–177.
2. Августин Р., Демків І. Інструментарій політики розвитку та зміцнення конкурентоспроможності економіки територіальних громад. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. Вип 2, С. 28–33.
3. Гуржий Т. О. Розроблення управлінських рішень під час кризи в компанії: особливості та етапи. *Бізнес-навігатор*. 2022. Вип. 1. С. 41-44.